

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12CoP/4/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6415205917
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 03. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Katková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6415205917.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici vo veci starostlivosti súdu o maloletú T. J., nar. XX. XX. XXXX, bytom ako matka, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica, pracovisko Žarnovica, dieťa rodičov - matky I.. J. H., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXX XX U. H. XXX, právne zastúpenej Mgr. et Mgr. Líviou Kostovou, advokátkou, Advokátska kancelária so sídlom Pod Donátom 5, 965 01 Žiar nad Hronom a otca V.. N. J., nar. XX. XX. XXXX, bytom F. XX, XXX XX M., v konaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletemu dieťaťu, na základe odvolania otca proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 12P/33/2015-62 zo dňa 02. 11. 2015, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu vo výrokoch o výživnom a zročnom výživnom na maloletú T. J., nar. XX. XX. XXXX (druhý, tretí výrok) z r u š u j e a vec mu v tomto rozsahu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“, resp. „prvostupňový súd“) odvolaním napadnutým rozsudkom zo dňa 02. 11. 2015 zveril maloletú T. J., nar. XX. XX. XXXX (ďalej aj „maloletá“) do osobnej starostlivosti matke, ktorá bude maloletú zastupovať a spravovať jej majetok (prvý výrok). Otcovi V.. N. J., nar. XX. XX. XXXX (ďalej len „otec“) okresný súd uložil povinnosť prispievať na maloletú výživným v sume 100,- Eur mesačne, počnúc dňom 01. 02. 2015, vždy do 20. dňa v mesiaci vopred k rukám matky (druhý výrok) a uhrádzať zročné výživné za obdobie od 01. 02. 2015 do 01. 11. 2015 vo výške 900,- Eur v 15 eurových mesačných splátkach, zasielaných spolu s bežným výživným, až do úplného vyrovnania, počnúc dňom právoplatnosti rozhodnutia, pod následkom straty výhod splátok (tretí výrok).

Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, že maloletú okresný súd zveril matke maloletej (ďalej aj „matka“), pretože ju otec nikdy nevidel. Matka je v súčasnej dobe na materskej dovolenke. Jej príjmom je materský príspevok spolu s rodinnými prídavkami vo výške 226,72 Eur. V predchádzajúcom období bola matka zamestnaná ako ekonómka v spoločnosti Kros plus a jej mesačný príjem bol vo výške 450,- Eur. Výdavky v súvislosti s narodením maloletej matka vyčísliла sumou 548,97 Eur. Pravidelne prispieva rodičom sumou vo výške 70,- Eur mesačne a prispieva i na kúpu dreva sumou 50,- Eur. Okresný súd zistil, že otec je v súčasnej dobe nezamestnaný, je vedený na úrade práce ako nezamestnaný, nepoberá dávku v hmotnej núdzi. V predchádzajúcom období bol otec zamestnaný, jeho príjem bol za mesiac jún, júl vo výške 660,- Eur, v mesiaci august vo výške 115,- Eur. V predchádzajúcom období pracoval na dohodu, kde bol jeho príjem vo výške 148,75 Eur. Z lekárskeho správ mal okresný súd preukázané, že otec absolvoval niekoľkokrát protialkoholické liečenie. Už v predchádzajúcom období bol evidovaný na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Ružomberok. Neboli mu vyplácané dávky v hmotnej núdzi. Kvôli svojmu správaniu otec stratil zamestnanie. Otec sa na výchove a výžive maloletej nepodieľa, neprispel na jej výživu žiadnou sumou. Taktiež neprispel matke na kúpu výbavičky pre maloletú. Okresný súd určil výživné na maloletú sumou 100,- Eur mesačne, pretože pred narodením maloletej matka zakúpila výbavičku a otec sa na jej výchove a výžive nepodieľa žiadnym spôsobom.

Proti rozsudku okresného súdu, konkrétne do výroku ohľadne výživného na maloletú (druhý, tretí výrok), otec podal v zákonnej lehote odvolanie. Uviedol, že nie je v jeho možnostiach prispievať na výživu maloletej sumou 100,- Eur mesačne. Je dlhodobo nezamestnaný, hľadá si adekvátnu prácu. Jeho mesačné výdavky sú vo výške 200,- Eur (bývanie), výdavky na cestovanie 50,- Eur na pracovné konkurzy, zdravotná starostlivosť 20,- Eur, strava 200,- Eur, internet a telefón 40,- Eur, ošatenie 50,- Eur. Momentálne je zadlžený a je nútený požičovať si finančné prostriedky na vlastné živobytie od príbuzných a známych.

Kolízny opatrovník maloletej vo vyjadrení k odvolaniu otca uviedol, že zákonná vyživovacia povinnosť rodičov k maloletým deťom je ich prvoradou povinnosťou, ktorej sa nemôžu žiadnym spôsobom zbaviť, a to ani s poukazom na svoju momentálnu nepriaznivú sociálnu situáciu. Na súdnom pojednávaní dňa 02. 11. 2015 neboli zo strany otca preukázané skutočnosti, ktoré by zamedzovali otcovi zabezpečiť si svoj príjem tak, aby bol schopný plniť si vyživovaciu povinnosť na maloletú v sume 100,- Eur mesačne. Životné náklady, ako aj potreby maloletej sa neustále zvyšujú, maloletá rastie, je fyzicky vyspelejšia a je nepochybné, že úmerne s vekom sa zvyšujú aj výdavky na výživu a zabezpečovanie ostatných nevyhnutných potrieb, ako sú oblečenie, hygiena, zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti. Otec sa o maloletú nezaujíma, žiadnym spôsobom neprispel na jej výživu. O výchovu a výživu maloletej sa stará sama matka. Pomáhajú jej rodičia.

Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku - ďalej len „O.s.p.“), vec prejednal v medziach daných odvolaním, v rozsahu určenom ustanovením § 212 ods. 2 O.s.p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a rozsudok okresného súdu v piatom, šiestom a siedmom výroku podľa § 221 ods. 1 písm. f), h) O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.) z týchto dôvodov:

Primárnou povinnosťou súdu v občianskom súdnom konaní je postupovať tak, aby bola zaistená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Súd rozhodne na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov a na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, pokiaľ nemá o ich pravdivosti dôvodné a závažné pochybnosti. Bez zistenia právne rozhodných skutočností nie je možné pristúpiť k procesu vyhľadávania právnej normy, resp. k jej interpretácii a následnej aplikácii na zistený skutkový stav.

Dokazovanie musí byť v súlade nielen s procesnými normami upravujúcimi mechanizmus zisťovania právne rozhodných skutočností, ale aj s právom účastníka na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd).

Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súd zistí skutkový stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodne tak, že jeho skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Povinnosť navrhnúť alebo označiť dôkazné prostriedky v občianskom súdnom konaní je povinnosťou účastníkov (§ 120 ods. 1 O.s.p.). V nesporových konaniach (§ 81 ods. 1 O.s.p.), ku ktorým patria i konania i vo veciach starostlivosti o maloletých, je súd povinný vykonať i ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhlí (§ 120 ods. 2 O.s.p.).

Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR je požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania súdov a vylúčiť ľubovôľu, lebo len vecne správne (zákonu celkom zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t.j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie, napĺňa ústavné kritériá vyplývajúce preň z Ústavy Slovenskej republiky a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Rozhodnutie súdu musí obsahovať dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah povinnosti rozhodnutie riadne odôvodniť sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle všetkých okolností každej veci.

Občiansky súdny poriadok stanovuje minimálne kritériá pre odôvodnenie rozsudku v ustanovení § 157 ods. 2, podľa ktorého súd v odôvodnení rozsudku uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil.

Písomné vyhotovenie rozsudku musí okrem iných náležitostí obsahovať i súdom ustálený záver o skutkovom stave veci. Takýto záver musí vychádzať z čiastkových, ale pre rozhodnutie vo veci samej významných skutkových zistení. Jednotlivé preukázané skutočnosti (skutkové zistenia) je potrebné premietnuť do záveru o skutkovom stave veci (do tzv. skutkovej vety), ktorý stručne a výstižne vyjadruje skutkový stav veci (§ 153 ods. 1 O.s.p.) a ktorý je východiskom pre právne posúdenie veci. Pre záver o skutkovom stave veci je rozhodujúce vyhodnotenie dôkazov z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, vierohodnosti a pravdivosti.

Podľa názoru odvolacieho súdu však predmetné rozhodnutie okresného súdu uvedené atribúty nespĺňa.

Z ustanovenia § 75 ods. 1 Zákona o rodine (zákon č. 36/2005 Z. z. - ďalej len „ZR“) vyplýva „Pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie“.

V prípade určovania vyživovacej povinnosti sú u povinnej osoby rozhodujúce objektívne reálne schopnosti a možnosti poskytovať výživné. Povinnosť obidvoch rodičov starať sa o výživu detí je odrazom zásady, podľa ktorej sa na zabezpečení osobných potrieb a výživy maloletého dieťaťa podieľajú obidvaja rodičia podľa svojich objektívnych možností a schopností (v ktorých sa zohľadňuje i vzdelanie, zdravotný stav, prípadne iné relevantné skutočnosti, ktoré majú vplyv na ich sociálny status a materiálne a finančné zázemie) a podľa pomeru ich zárobkov (finančného príjmu) a celkovej finančnej a sociálnej situácie. Zákonná úprava vychádza z predpokladu, že osobná starostlivosť o maloleté dieťa, ktorú poskytuje jeden z rodičov predstavuje materiálnu hodnotu porovnateľnú s finančným príspevkom, ktorý poskytuje druhý rodič vo forme výživného. Náročnosť osobnej starostlivosti o dieťa je samozrejme determinovaná vekom dieťaťa.

Pri určovaní výšky výživného podľa citovaných ustanovení je potrebné predovšetkým brať ohľad na potreby oprávneného, ktoré závisia najmä od veku dieťaťa, jeho zdravotného stavu, potrieb, jeho záujmov a podobne.

Povinnosť oboch rodičov rovnako sa starať o výživu detí neznamena mechanickú rovnosť, ale to, že úhradu potrieb na výživu dieťaťa poskytujú obidvaja rodičia podľa svojich objektívnych schopností a pomeru svojich finančných a materiálnych možností.

Je nesporné, že zákonnou povinnosťou obidvoch rodičov je prispievať na výživu maloletej výživným.

Okresný súd pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti bol povinný ex offo prihliadať na schopnosti, možnosti a majetkové pomery obidvoch rodičov (zistené právne relevantným spôsobom) a na odôvodnené potreby maloletej.

Okresný súd v rozsudku ohľadne príjmu otca uviedol, že: „Otec maloletej je v súčasnej dobe nezamestnaný, je vedený na úrade práce ako nezamestnaný, nepoberá dávku v hmotnej núdzi. Súd zistil, že v predchádzajúcom období otec mal. dieťaťa bol zamestnaný, jeho príjem bol za mesiac jún, júl vo výške 660,- eur, v mesiaci august bol jeho príjem 115,- eur, rovnako v predchádzajúcom období pracoval na dohodu, kde bol jeho príjem vo výške 148,75 eur. Rovnako súd zistil z lekárskeho správ, že otec mal. dieťaťa absolvoval niekoľkokrát protialkoholické liečenie, bol evidovaný na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Ružomberok už v predchádzajúcom období, neboli mu vyplácané dávky v hmotnej núdzi. Rovnako súd zistil, že z titulu svojho správania otec mal. dieťaťa stratil zamestnanie.“

Odvolací súd poukazuje na to, že z rozhodnutia okresného súdu absentuje označenie konkrétnych dôkazov, z ktorých vychádzal pri zistení skutkového stavu. Z rozsudku okresného súdu nie je možné zistiť, u akých zamestnávateľov bol otec v období rozhodnom pre určení výživného zamestnaný, aký druh práce vykonával, obdobie, z ktorého vychádzal pri určení výšky jeho príjmu. Okresný súd sa ďalej nevysporiadal s podstatnými okolnosťami pri určení výživného, t.j. nezistil adekvátnym spôsobom priemerný čistý príjem otca (prihliadnuc i na obdobie minimálne 6 mesiacov pred narodením maloletej), dôvody skončenia pracovných pomerov (žiadosťou o súčinnosť adresovanej jeho zamestnávateľom); nešpecifikoval obdobia, počas ktorých bol otec zamestnaný a vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie; či si aktívne hľadá zamestnanie; vplyv jeho zdravotného stavu a

absolvovania protialkoholického liečenia na možnosť a schopnosť vykonávať pracovnú činnosť, či otec z medicínskeho hľadiska vykonáva potrebné úkony za účelom svojho vyliečenia.

V odôvodnení rozsudku ďalej absentuje zistenie komplexných majetkových podmienok u matky a otca (napr. vlastníctvo nehnuteľností, hnutelných vecí, výpisy z účtov), počet vyživovacích povinností, hoci tieto okolnosti sú právne relevantné pre určenie výšky výživného a je potrebné ich preukázať náležitým, objektívnym spôsobom.

Pretože okresný súd týmto spôsobom nepostupoval, je možné konštatovať, že jednak nedostatočne zistil skutkový stav potrebný pre objektívne a správne rozhodnutie vo veci a taktiež, že jeho rozhodnutie je z dôvodu nedostatočného odôvodnenia nepreskúmateľné.

Vzhľadom na predpokladaný rozsah ďalšieho dokazovania (kde okrem vyššie uvedeného objektívneho zistenia majetkových pomerov rodičov) bude potrebné vykonať dokazovanie i ohľadne aktuálneho príjmu rodičov, čo presahuje rozsah odvolacieho konania a vzhľadom na koncentračnú zásadu a zásadu dvojinštančnosti konania, je potrebné, aby dokazovanie v naznačenom smere vykonal prvostupňový súd.

Odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že na náklady súvisiace s tehotenstvom a pôrodom sa prihlíada pri príspevku na výživu a úhradu niektorých nákladov nevydatej matke (§ 74 ZR). Predmetom tohto konania je však úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej a nie určenie príspevku na výživu a úhradu niektorých nákladov nevydatej matke.

Podľa názoru odvolacieho súdu jedine primerane odôvodnené súdne rozhodnutie umožní účastníkom konania oboznámiť sa so samotným výsledkom rozhodnutia a umožní im pochopiť dôvody, na ktorých bolo založené. Len rozhodnutie spĺňajúce uvedené podmienky je preskúmateľné v inštančnom postupe, a preto rozhodnutie, ktoré neobsahuje základné atribúty, je možné považovať za závažný zásah konajúceho súdu do práva účastníka na súdnu ochranu, pričom daný zásah v tejto fáze konania (odvolacieho konania) je možné odstrániť len zrušením napadnutého rozhodnutia pre jeho nepreskúmateľnosť.

Z uvedených dôvodov preto odvolaciemu súdu neostávala iná možnosť, ako rozsudok okresného súdu v druhom a treťom výroku podľa ustanovenia § 221 ods. 1 písm. f/, h/ O. s. p. zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O. s. p.).

Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 O.s.p.).

Odvolaním nenapadnutý výrok (prvý) rozsudku zostal nedotknutý (§ 206 ods. 2 O. s. p.).

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.